

**МАДАНИЙ МЕРОС ОБЪЕКТЛАРИ МУАММОЛАРИНИ ЎРГАНИШ
ВА ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ
ИНСТИТУТИ**

Кўлёзма ҳуқуқи
УДК: 338.48

РАВШАНОВ ТҶЙЛИ ГУЛМУРОДОВИЧ

**ЎЗБЕКИСТОНДА ЗИЁРАТ ТУРИЗМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ
ТАШКИЛИЙ МЕХАНИЗМЛАРИ
(МАЛАЙЗИЯ МАМЛАКАТИ МИСОЛИДА)**

**Иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини
олиш учун ёзилган**

ДИССЕРТАЦИЯСИ

**Илмий раҳбар:
иқтисодиёт фанлари доктори,
профессор М.Т.Алиева**

Тошкент- 2022 йил

МУНДАРИЖА

Кириш	3-13
I- ЗИЁРАТ ТУРИЗМИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ БОБ	
1.1-§. Зиёрат туризмнинг ривожланиш босқичлари ва хусусиятлари	14-25
1.2-§. “Ҳалол” туризм бозорига киритилаётган инвестициялар ва инновацион лойиҳалар	26-36
1.3-§. Пандемия шароитида “Ҳалол” туризм маҳсулотларини ишлаб чиқариш хусусиятлари	37-49
Биринчи боб бўйича хулосалар	47-48
II- МАЛАЙЗИЯ МАМЛАКАТИДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ БОБ	
2.1-§. Малайзияда туризм соҳасининг ривожланиш босқичлари	49-62
2.2-§. Малайзияда зиёрат туризмини ривожлантиришнинг ўзига хос ташкилий механизмлари	63-76
2.3-§. Малайзияда зиёрат туризмига асосланган исломий туризмнинг хусусиятлари	77-90
Иккинчи боб бўйича хулосалар	91-91
III- МАМЛАКАТИМИЗДА ЗИЁРАТ ТУРИЗМИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ БОБ	
3.1-§. Мамлакатимизда туризм соҳаси ривожланишининг тенденциялари	92-102
3.2-§ Туризм салоҳияти юқори бўлган ҳудудларда зиёрат туризми ташкил этиш йўллари	103-111
3.3-§ Мамлакатимизда зиёрат туризмини ривожлантиришнинг ташкилий асослари	112-145
Учинчи боб бўйича хулосалар	145-146
ХУЛОСА ВА ТАКЛИФЛАР	147-148
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	149-153
ИЛОВАЛАР	154-161

КИРИШ

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зарурати. Дунёда исломий тамойилларга мувофиқ келувчи туризм хизматлари турларининг кўпайиши ва аҳоли даромадларининг ортиши туризм тармоғида исломий хусусиятларга асосланган туризмнинг улуши йилдан-йилга ортишига сабаб бўлмоқда. Хусусан, “2019 йилда дунё бўйлаб 160 млн. мусулмон сайёҳлар томонидан туризм харажатлари учун 155 млрд.доллар сарфланган бўлса, 2023 йилда мазкур харажатлар учун 140 млн. мусулмон туристлар томонидан ушбу йилда 137 млрд. доллар маблағ сарфланиши прогноз қилинмоқда”¹. Кейинги ўн йилликда туризм кўплаб мамлакатлар иқтисодиётининг энг катта фойда келтирадиган ва самарали тамроқларидан бири бўлиши, янги иш ўринлари ташкил этиши ҳамда аҳоли турмуш даражасининг ортишига хизмат қилиши билан аҳамият касб этиши кутилмоқда.

Жаҳонда мусулмон туристларнинг эҳтиёжларини таъминлаш мақсадида ҳалол ва исломий туризм хизматларини ташкил этиш ва исломий тамойилларга мувофиқ келувчи зарурий инфратузилмаларини яратиш, туризм бозорини иқтисодий ва эконометрик омиллар орқали баҳолиш, мазкур тармоқда ҳам кластерлар сиёсатини амалга ошириш, исломий тамойилларга асосан ишлаб чиқарилган маҳсулотларни диверсификация қилиш учун инвестициялар киритиш ва туризм соҳасини рақамлаштириш шароитида ушбу маҳсулотларни онлайн сотиш ва сотиб олиш учун инновацион лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш каби йўналишлардаги илмий муаммоларни тадқиқ этишга алоҳида эътибор берилмоқда. Шунингдек, зиёрат туризмининг ривожлантиришда исломий тамойилларга мувофиқ келувчи сайёҳлик йўналишларини ишлаб чиқиш ва қўллаб-қувватлаш устувор вазифалардан бири сифатида белгиланмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистонда зиёрат туризмининг ривожлантириш, халқаро зиёрат туризми муҳитини яратиш, зиёрат туризмининг ривожлантириш

---

¹ <https://sesricdiag.blob.core.windows.net/sesric-site-blob/files/article>

доирасида маҳаллий ва халқаро авиарейслари ҳамда темир йўл катновини йўлга қўйишга алоҳида аҳамият берилмоқда. “Зиёрат ва анъанавий туризмни ривожлантириш мумкин бўлган маршрутлардаги объектлар сонини 800 тага етказиш бўйича чора-тадбирларни белгилаш”² назарда тутилган. Бу вазифаларни амалга оширишда зиёрат туризмни ривожлантиришнинг устувор йўналишларини аниқлаш, уни ривожлантириш учун зарур шарт-шароитларини яратиш, “ҳалол” стандартларига жавоб берадиган туристик инфратузилмаларини ташкил этиш, исломий тамойилларга асосланган тартибларни жорий этиш каби йўналишларда илмий тадқиқотларни чуқурлаштириш муҳим аҳамият касб этади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 28 майдаги ПФ-6002-сон “Коронавирус пандемиясининг салбий таъсирини камайтириш учун туризм соҳасини қўллаб-қувватлашга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида”ги, 2021 йил 9 февралдаги ПФ-6165-сон “Ўзбекистон Республикасида ички ва зиёрат туризмни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги, 2022 йил 15 январдаги ПФ-52-сон “Туризм, маданият, маданий мерос ва спорт соҳаларини янада ривожлантириш учун қўшимча шароитлар яратиш тўғрисида”ги, 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сон “2022-2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги, 2022 йил 18 февралдаги ПФ-75-сон “Туризм, маданий мерос ва спорт соҳаларида давлат бошқарувини такомиллаштиришга доир ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармонлари, 2022 йил 30 апрелдаги ПҚ-232-сон “Ички туризм хизматларини диверсификация қилишга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори ҳамда мазкур соҳага тегишли бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган вазифаларни амалга оширишда мазкур диссертация тадқиқоти муайян даражада хизмат қилади.

---

² Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 2020 йил 24 январь. Тошкент ш. “Халқ сўзи”, 2020 йил 25 январь